

Voorstel – Communicatie incident met PFAS op zuivering Weurt

Vergadering: College van Dijkgraaf en Heemraden 24 september 2024

Te besluiten om:

1. Actief het Algemeen Bestuur (AB) te informeren over de PFAS- (schuim)problematiek op de zuivering Weurt

Hiervoor:

2. Het AB te informeren via bestuurlijke nieuwsbrief of mail;
3. Afstemming te zoeken met omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN) over gezamenlijke communicatie; indien niet mogelijk doen we dit als waterschap alleen;
4. Een nieuwsbericht op de website te plaatsen na inhoudelijke afstemming met taakhouder J

Alternatief:

Afgewogen kan worden of actieve communicatie gewenst is, gezien de risico's genoemd in 'kanttekening 1.2'. Als alternatief kan besloten worden om reactief naar buiten te treden indien er vragen komen. Hierbij is het van belang om goed voorbereid te zijn en reeds antwoorden te hebben op te verwachten vragen.

Inleiding

Op de RWZI in Weurt heeft in de afgelopen jaren herhaaldelijk schuimvorming plaatsgevonden. Vanaf medio april 2024 weten we dat het schuim hoge concentraties PFAS bevat en mogelijk in relatie staat tot een indirecte lozing. Het waterschap is samen met de omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) op zoek gegaan naar de bron. In juni is de vermoedelijke bron gevonden bij een bedrijf dat afvalwater met hoge concentraties PFAS loosde via het riool. Tijdens bedrijfsbezoek van de omgevingsdienst in juni 2024 heeft het bedrijf direct een deel van het werkproces stilgelegd.

Eind 2023 hebben wij besloten om zelf onderzoek te doen naar de relatie tussen het schuim op de RWZI en de betreffende lozing van PFAS-houdend afvalwater. Eind augustus dit jaar is ons onderzoek afgerond. Hieruit volgt dat er een sterke relatie is tussen het PFAS op de zuivering en de lozing van het bedrijf. Met het staken van het betreffende bedrijfsproces is de emissie van PFAS afgenomen en is de schuimvorming op de zuivering in Weurt verdwenen. De onderzoeksresultaten worden overgedragen naar de ODRN; als bevoegd gezag om te oordelen en te handhaven op de indirecte lozing. Onze data kunnen daarbij waardevolle informatie zijn.

In de media is tot nu toe geen aandacht geweest voor de situatie in Weurt. We hebben niet over dit incident gecommuniceerd, omdat het oorzakelijk verband tussen lozing van het bedrijf en de schuimproblematiek aanvankelijk niet vaststond. Met het afronden van het onderzoek lijkt de oorzaak gevonden. Daarom zien we dit als een natuurlijk moment om het AB hierover actief te informeren. Omdat het informeren van het AB in openbaarheid gaat, is het van belang dat we voorbereid zijn op actieve externe communicatie.

Overigens is Rijkswaterstaat al geïnformeerd over de lozing van PFAS-houdend afvalwater op rijkswater.

Argumenten

1.1 We willen transparant zijn in het PFAS-incident dat plaatsvond in de regio Nijmegen

We stellen voor om het moment van oplevering van het rapport met de PFAS-metingen rondom Weurt te gebruiken om actief het AB te informeren over het PFAS-probleem in Weurt, waarna een actieve externe communicatie niet uit kan blijven. Uit ons onderzoek blijkt een sterke relatie tussen het schuim op de zuivering en de lozing van het bedrijf. Een transparante houding past in het zes-sporenbeleid voor PFAS dat door het CDH in oktober 2023 is vastgesteld (2023112319). We willen daarom berichten over het incident dat plaatsvond, waarbij we niet in de details treden van het onderzoek zelf.

1.2 We willen ook transparant zijn over de uitkomsten van de PFAS-metingen die in 2024 uitgevoerd worden.

In 2024 hebben we een aanvullend PFAS-meetnet ingericht waarbij we meten bij zuiveringen, KRW-waterlichamen en zwemwater. De uitkomsten worden geanalyseerd en geven handelingsperspectief. Ook hier willen we later transparant het AB over kunnen informeren.

1.3 We kunnen concreet laten zien dat we de PFAS-problematiek aanpakken

Hoewel de schuimvorming al jaren speelde is met de nieuwe inzichten dat er hoge PFAS-waarden aangetroffen zijn, direct geacteerd (samen met de omgevingsdienst). Dat sluit goed aan bij hoe we ons hard maken voor een schoon watersysteem waar PFAS niet in thuis hoort.

1.4 We willen zelf de regie pakken in de wijze van communicatie.

Het draagt bij aan bewustwording rondom de landelijke PFAS-problematiek en de oproep tot een PFAS-verbod. Bovendien pakken we op deze manier zelf de regie in de externe communicatie. Daardoor zijn we goed voorbereid op eventuele reacties in de media en inwoners.

2.1 Het AB is geïnteresseerd in de ontwikkelingen rondom PFAS

Met de Motie PFAS oktober 2023 dringt het Algemeen bestuur aan op een PFAS-stop. De ontwikkelingen in Nijmegen zullen met interesse gevolgd worden.

3.1 We willen laten zien dat we als overheden samen optrekken en ook samen naar buiten treden.

De belangrijkste bron van PFAS op de RWZI lijkt te zijn aangepakt. Dit is een gezamenlijke inspanning geweest van WSRL en ODRN. Mocht een gezamenlijk bericht met ODRN niet lukken, dan adviseren wij om het bericht als Waterschap Rivierenland naar buiten te brengen, vooraf met ODRN afgestemd.

4.1 [redacted] is dossierhouder van PFAS-dossier

Na afstemming met de omgevingsdienst zal het concept nieuwsbericht met [redacted] afgestemd worden.

Kanttekeningen

1.1 Het bedrijf kan ons negatieve berichtgeving verwijten

Om een aanklacht van het bedrijf wegens smaad of laster te voorkomen, brengen we de naam van het bedrijf niet naar buiten¹. Dit is ook niet nodig, want het waterschap is niet de instantie om te oordelen en te handhaven. Dat is aan de omgevingsdienst. Wel moeten we ons realiseren dat het voor de buitenwereld waarschijnlijk vrij eenvoudig is om achter de mogelijke bron te komen.

1.2 Actief communiceren kan extra aandacht op WSRL vestigen.

Tot op heden is de situatie niet in het nieuws geweest. Door actief te communiceren kunnen we media-aandacht over ons afroepen. Niet communiceren brengt echter ook een risico met zich mee. We kunnen dan het verwijt krijgen informatie achter te houden, of de indruk wekken dat we niet adequaat gehandeld hebben.

De schuimvorming speelt al meerdere jaren. Over de periode t/m 2023 is het onduidelijk of ons te verwijten valt nalatig te zijn geweest. In deze periode werd de oorzaak van het schuim gezocht in detergenten. PFAS werd wel aangetroffen, maar lag nog minder onder de aandacht. Zo zijn er geen normen voor PFAS in afvalwater, normen worden steeds strenger en er wordt gerekend met som-toxiciteit.

Vervolg

- Afstemming zoeken met omgevingsdienst over gezamenlijk persbericht
- (Indirect) betrokken mede-overheden informeren
- Bedrijf informeren

¹ Verschil tussen laster en smaad

Beide delicten hebben tot doel een ander zwart te maken. Bij laster gebeurt dit door het verkondigen van onwaarheden. Bij smaad hoeft er geen sprake te zijn van onwaarheden, maar wordt iemands goede naam wel aangetast.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen